

Środowisko Polski – część I

Zadanie 1

Na siatce kartograficznej zaznacz punktami i podpisz następujące miasta: Słupsk – 17°E , $54^{\circ}30'\text{N}$, Lublin – $22^{\circ}30'\text{E}$, $51^{\circ}30'\text{N}$, Tarnów – 21°E , 50°N , Legnica – 16°E , 51°N . Następnie uzupełnij poniższe zdania.

a) W dniu 21.03 najpóźniej słońce wschodzi w

.....

b) największa różnica miejscowego czasu

słonecznego jest między i

.....

c) wynosi ona:

d) Jeśli w Lublinie jest 14.10 czasu słonecznego, to w Legnicy jest

e) zaznacz literą E punkt, w którym jest ta sama godzina czasu słonecznego co w Słupsku

	15°	16°	17°	18°	19°	20°	21°	22°	23°	
										55°
										54°
										53°
										52°
										50°

Zadanie 2

Odległość w linii prostej pomiędzy Wrocławiem a Warszawą na mapie w skali 1:5 000 000 wynosi 6 cm. Oblicz odległość rzeczywistą pomiędzy tymi miastami.

Zadanie 3

Samolot do Delhi (77°E) wylatuje z Wrocławia (17°E) o godzinie 15.30 czasu polskiego w sobotę. O której godzinie i w jaki dzień tygodnia pasażerowie samolotu dolecą do Delhi, przyjmując, że czas lotu wynosi 7 godzin.

Zadanie 4

Oblicz ile stopni długości geograficznej dzieli Augustów od Paryża, jeśli różnica czasu między górowaniem słońca w tych miastach wynosi 80 minut.

Zadanie 5

Mieszkańcy Bydgoszczy (18°E) zobaczyli wschód słońca o godzinie 07.10. O której godzinie zaobserwowali wschód słońca mieszkańcy:

a) Łodzi ($19^{\circ}30'\text{E}$)

b) Zgorzelca (15°E)

Zadanie 6

Rzeczywista długość granicy polsko – białoruskiej wynosi 418 km. Oblicz jaka będzie długość tej granicy na mapie w skali 1:2 000 000

Zadanie 7

Na mapie zaznaczono punkty skrajne Polski. Oblicz rozciągłość południkową naszego kraju w kilometrach, pamiętając, że 1° to 111,2 km.

Zadanie 8

Wpisz dokoła Polski w odpowiednim miejscu:

- a) państwa sąsiadujące
- b) 3 główne graniczne rzeki
- c) 2 główne graniczne pasma górskie

Zadanie 9

Uporządkuj wydarzenia w dziejach geologicznych Polski, zaczynając od najwcześniejszych.

- A utworzenie Morza Bałtyckiego
- B zlodowacenie terytorium Polski
- C powstanie węgla kamiennego
- D II wypiętrzenie Sudetów i G. Świętokrzyskich (orogeneza hercyńska)
- E popękanie i wydźwignięcie Sudetów
- F wypiętrzenie Karpat (orogeneza alpejska)
- G I wypiętrzenie Sudetów i G. Świętokrzyskich (orogeneza kaledońska)
- H zalewy morskie

Wskaż wydarzenia, które miały miejsce w erze paleozoicznej

Zadanie 10

Podane poniżej terminy dotyczące warunków tworzenia się i budowy Karpat oraz Sudetów, wpisz w odpowiednie rubryki tabeli.

stare góry, era paleozoiczna, góry fałdowe, góry zrębowe, młode góry, orogeneza alpejska

Karpaty	Sudety

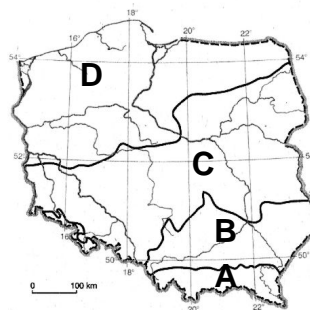
Zadanie 11

Na mapie przedstawiono zasięgi zlodowaceń w Polsce.

a) Krajobraz młodoglacjalny oznaczono literą:

A B C D

b) Wskaż cechy krajobrazu:

- duża liczba jezior
- płaskie tereny
- liczne wzniesienia i pagórki
- nieliczne jeziora
- urozmaicona rzeźba terenu
- zdenudowana rzeźba terenu

młodoglacjalnego

staroglacjalnego

Zadanie 12

Podkreśl skały pochodzenia polodowcowego

bazalt, wapień, piasek, less, glina, piaskowiec, żwir, granit, kreda, gnejs, marmur

Zadanie 13

Dopasuj polodowcowe formy terenu do czynnika, który je wytworzył

równiny sandrowe, pradolina, morena czołowa, morena denna, rynna polodowcowa, drumlin

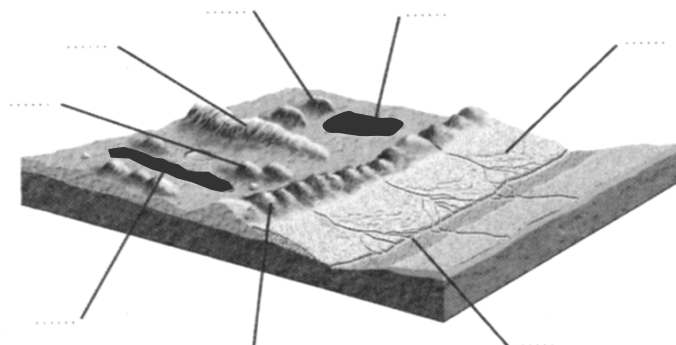
a) lądolód:

b) wody polodowcowe:

Zadanie 14

Rozpoznaj i podpisz w odpowiednim miejscu zaznaczone na schemacie formy polodowcowe

Przypomnij sobie genezę ich powstania.

Zadanie 15

W tabeli umieszczono nazwy pasm górskich Polski. Uzupełnij oczka tabeli

nazwa pasma górskiego	nazwa najwyższego szczytu	wysokość szczytu
Tatry		
Sudety		
Góry Bieszczady		
Pieniny		
Góry Świętokrzyskie		

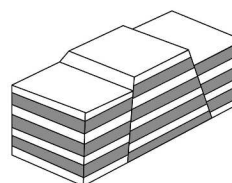
Zadanie 16

a) Przedstawiona na schemacie forma ułożenia skał to:

zrąb / zapadlisko tektoniczne / uskoki / płytowe ułożenie skał

b) Jest ona charakterystyczna dla:

Tatr / Gór Świętokrzyskich / Sudetów / Karpat / Bieszczadów

Zadanie 17

a) Wiatr przedstawiony na schemacie to:

Monsun / Bryza / Pasat / Halny

b) Na schemacie zaznaczono strzałką kierunek wiania tego wiatru.

Uzupełnij zdania, wybierając spośród odpowiedzi A–H, w taki sposób, aby zdania były prawdziwe.

U podnóża gór, skąd wieje wiatr, tworzy się A / B.

Powietrze, wznosząc się po stoku, C / D o około E / F na każde 100 metrów wysokości.

Po pokonaniu bariery górskiej powietrze opada jako ciepły, porywisty i G / H wiatr.

A. wyż baryczny	B. niż baryczny
C. ochładza się	D. ociepla się
E. 0,6°C	F. 1°C
G. suchy	H. Wilgotny

Zadanie 18

TEST

1. Astronomiczna jesień rozpoczyna się w Polsce: A. 23 września B. 21 października C. 22 października D. 20 września	8. Powierzchnia Polski wynosi: A. ok. 313 tys. km ² B. ok. 600 tys. km ² C. ok. 158 tys. km ² D. ok. 415 tys. km ²
2. Od północy oblewa Polskę: A. Morze Północne B. Morze Śródziemne C. Morze Czerwone D. Morze Bałtyckie	9. Najniższa depresja w Polsce znajduje się na: A. na Pobrzeżu Szczecińskim B. na Pojezierzu Mazurskim C. na Żuławach Wiślanych D. na Nizinie Podlaskiej
3. Bezpośrednio na pogodę w Polsce nie wpływa: A. masa powietrza równikowego B. masa powietrza polarnego C. masa powietrza arktycznego D. masa powietrza zwrotnikowego	10. Polska leży w Europie: A. Wschodniej B. Zachodniej C. Północnej D. Środkowej
4. Epoka geologiczna, w której żyjemy to: A. miocen B. pliocen C. plejtocen D. holocen	11. Obszar Polski był zlodowacony: A. 2-krotnie B. 3-krotnie C. 4-krotnie D. 5-krotnie
5. Pokłady węgla w Polsce wytworzyły się w: A. karbonie ery paleozoicznej B. kambrze ery paleozoicznej C. triasie ery mezozoicznej D. neogenie ery kenozoicznej	12. Łądolód skandynawski nasunął się na obszar Polski: A. w holocenie ery kenozoicznej B. w kredzie ery mezozoicznej C. w kambrze ery archaicznej D. w plejstocenie ery kenozoicznej
6. W czasie alpejskich ruchów górotwórczych powstały: A. Sudety B. Góry Świętokrzyskie C. Tatry D. Karkonosze	13. Typ klimatu występujący na obszarze Polski to: A. umiarkowany lądowy B. umiarkowany przejściowy C. umiarkowany morski D. podzwrotnikowy
7. Najniższym pasmem górskim w Polsce jest / są: A. Sudety B. Tatry C. Góry Świętokrzyskie D. Bieszczady	14. Polska leży w strefie czasu: A. uniwersalnego B. wschodnioeuropejskiego C. środkowoeuropejskiego D. polskiego

15. Które ze zdań dotyczące położenia Polski jest prawidłowe:

- A. wszystkie punkty w Polsce mają szerokość geograficzną południową i długość geograficzną wschodnią
- B. wszystkie punkty w Polsce mają szerokość geograficzną południową i długość geograficzną zachodnią
- C. wszystkie punkty w Polsce mają szerokość geograficzną północną i długość geograficzną wschodnią
- D. wszystkie punkty w Polsce mają szerokość geograficzną północną i długość geograficzną zachodnią

20. W czasie zlodowacenia północnopolskiego na obszarach leżących na przedpolu lądolodu, w chłodnym klimacie polarnym następowały intensywne procesy wietrzenia mrozowego. Jaka skała osadowa powstała w wyniku przenoszenia drobin kwarcu przez wiatr?

- A. żwir
- B. kreda
- C. less
- D. piasek

16. W tabeli zestawiono dane klimatyczne trzech stacji w Sudetach położonych na różnych wysokościach. Uporządkuj stacje od stacji położonej najniżej n.p.m. do stacji położonej najwyżej n.p.m.

- A. I, II, III
- B. III, II, I
- C. III, I, II
- D. II, I, III

STACJA		I	VII	ROK
I	T°C	-4,8	14,0	4,4
	opad mm	105	143	1321
II	T°C	-2,4	16,9	7,4
	opad mm	29	88	589
III	T°C	-7,1	8,3	0,1
	opad mm	78	150	1168

21. Który z opisów prawidłowo przedstawia warunki umożliwiające powstanie bryzy dziennej?

- A. ogrzane nad lądem powietrze osiada, tworzy się niż baryczny, nad ląd napływa chłodne i wilgotne powietrze znad morza
- B. ogrzane nad lądem powietrze unosi się, tworzy się niż baryczny, nad ląd napływa chłodne i wilgotne powietrze znad morza
- C. ogrzane nad lądem powietrze unosi się, tworzy się wyż baryczny, nad ląd napływa chłodne i wilgotne powietrze znad morza
- D. ogrzane nad lądem powietrze osiada, tworzy się wyż baryczny, nad ląd napływa chłodne i wilgotne powietrze znad morza

17. Pogodę w Polsce w ciągu roku kształtuje sześć mas powietrza. Które określenie dotyczące stanów pogody w naszym kraju jest najbardziej trafne?

- A. pogoda w Polsce jest niestabilna, gdyż każda z mas powietrza ma inne właściwości fizyczne
- B. pogoda w Polsce jest niestabilna tylko w czasie klimatycznego lata
- C. pogoda w Polsce jest stabilna we wszystkich klimatycznych porach roku
- D. pogoda w Polsce jest stabilna tylko w czasie napływu powietrza polarnego

22. Określ kierunek przebiegu pradolin w Polsce i wyjaśnij, jaki czynnik doprowadził do ich powstania.

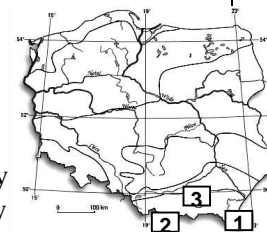
- A. kierunek wschód-zachód; zatamowanie odpływu wód rzecznych płynących z południa przez czoło lądolodu
- B. kierunek wschód-zachód; wycięcie dolin przez wody spływające z topniejącego lądolodu i wody rzeczne płynące z południa
- C. kierunek wschód-zachód; wycięcie dolin wzdłuż czoła lądolodu przez wody spływające podczas jego topnienia
- D. kierunek północ-południe; głębokie doliny zostały wycięte w morenie dennej przez wody płynące pod lądolodem

18. Które dane świadczą o tym, że Polska jest krajem nizinnym?

- A. średnia wysokość Polski wynosi 173 m n.p.m., a niziny stanowią 91,2% powierzchni kraju
- B. średnia wysokość Polski wynosi 308 m n.p.m., a niziny stanowią 68,2% powierzchni kraju
- C. średnia wysokość Polski wynosi 293 m n.p.m., a niziny stanowią 73,3% powierzchni kraju
- D. średnia wysokość Polski wynosi 343 m n.p.m., a wyżyny i góry zajmują łącznie 8,9% powierzchni kraju

23. Na mapie zaznaczono cyframi 1, 2, 3 krainy w pasie gór młodych - Karpat.

Wskaż prawidłowe oznaczenie krain.

- A. 1) Bieszczady; 2) Tatry; 3) Beskidy
- B. 1) Tatry; 2) Bieszczady; 3) Beskidy
- C. 1) Bieszczady; 2) Beskidy; 3) Tatry
- D. 1) Beskidy; 2) Tatry; 3) Bieszczady

19. Najwyższy szczyt Polski to:

- A. Śnieżka
- B. Wieżyca
- C. Trzy Korony
- D. Rysy

24. Najniższa depresja w Polsce ma głębokość:

- A. 1,8 m.n.p.m.
- B. 18 m.n.p.m.
- C. 18 m.p.p.m.
- D. 1,8 m.p.p.m.

25. Różnica wysokości względnych między najwyższym szczytem w Tatrach - Gerlachem (2655 m n.p.m.), a Rysami (2499 m n.p.m.) to:

- A. 173 m
- B. 165 m
- C. 156 m
- D. 149 m

26. Na mapie zaznaczono 4 stacje klimatyczne. W której miejscowości roczna amplituda średnich miesięcznych temperatur powietrza jest największa?

- A. w Górzowie Wielkopolskim
- B. w Suwałkach
- C. w Poznaniu
- D. w Olsztynie

27. Na mapie zaznaczono 4 stacje klimatyczne. W której z nich roczna suma opadów jest najwyższa?

- A. w Zakopanem
- B. w Gdańsku
- C. w Łodzi
- D. w Krakowie

28. Na mapie zaznaczono 4 stacje klimatyczne. W której z nich zaznaczają się największe wpływy klimatu morskiego?

- A. w Warszawie
- B. w Białymstoku
- C. w Szczecinie
- D. w Poznaniu

29. Granica zachodnia Polski przebiega wzdłuż:

- A. Odry i Bugu
- B. Odry i Nysy Łużyckiej
- C. Bugu
- D. Sudetów i Karpat

30. Na terenie Polski występują najwyższe na Nizinie Środkowoeuropejskiej wzniesienia moren czołowych. Które z wymienionych wzniesień morenowych jest najwyższe?

- A. Wieżyca
- B. Dylewska Góra
- C. Krzemieniucha
- D. Szeska Góra

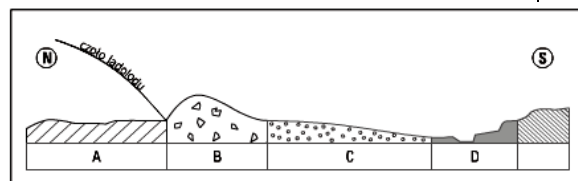
31. Na mapie zaznaczono zasięgi 3 zlodowaceń, jakie wystąpiły na obszarze Polski. Wskaż najmłodsze z nich.

- A. południowopolskie
- B. środkowopolskie
- C. północnopolskie
- D. zaznaczone zlodowacenia są tego samego wieku

32. Na rycinie zaznaczono formy rzeźby powstałe podczas postępu lądolodu. Którą literą oznaczono morenę czołową?

- A. literą C
- B. literą D
- C. literą B
- D. literą A

33. Odczytaj na mapie, które dwa miasta leżą na obszarze zlodowaconym trzykrotnie.

- A. Kraków, Rzeszów
- B. Gdańsk, Toruń
- C. Lublin, Warszawa
- D. Łódź, Wrocław

34. Sudety to pasmo górskie leżące na granicy Polski i:

- A. Słowacji
- B. Ukrainy
- C. Białorusi
- D. Czech

35. Najdłuższą granicę Polska ma z: A. Niemcami B. Czechami C. Ukrainą D. Litwą	45. W pasie nizin środkowopolskich nie leży nizina: A. Wielkopolska B. Śląska C. Lubelska D. Podlaska
36. Do Polski należą wyspy: A. Bornholm i Wolin B. Wolin i Uznam C. Uznam i Hel D. Wolin i Hel	46. W pasie wyżyn Polski nie leży: A. Niecka Nidziańska B. Wyżyna Śląska C. Wyżyna Krakowsko – Częstochowska D. Wyżyna Wielkopolska
37. Morze Bałtyckie wytworzyło się w erze: A. kenozoicznej B. mezozoicznej C. paleozoicznej D. prekambrze	47. Wskaż zestawienie prawidłowo obrazujące pasowość rzeźby terenu Polski, idąc od południa A. pas: pojezierzy, pobraży, nizin środkowopolskich, wyżyn, kotli i gór B. pas: gór, wyżyn, kotlin, pojezierzy, nizin środkowopolskich i pobraży C. pas: gór, kotlin, wyżyn, nizin środkowopolskich, pojezierzy i pobraży D. pas: gór, pojezierzy, kotlin, nizin środkowopolskich, wyżyn i pobraży
38. Okres ochłodzenia i powiększania się lądolodu to: A. plejstocen B. interglacjał C. glacjał D. holocen	48. Średni opad w Polsce wynosi: A. 1000 mm B. 600 mm C. 200 mm D. 50 mm
39. Lądolód zaniknął z obszaru Polski około: A. 20 tysięcy lat temu B. 12 tysięcy lat temu C. 2 tysięcy lat temu D. 2 milionów lat temu	49. Wzgórza powstałe w wyniku osadzania materiału skalnego przed czołem lądolodu to: A. morena denna B. morena czołowa C. sandry D. drumliny
40. Rozległe równiny zbudowane z piasków i żwirów, osadzanych przez wody roztopwe topniejącego lądolodu to: A. drumliny B. pradoliny C. sandry D. rynny polodowcowe	50. Na skutek działalności lodowców górskich w Tatrach powstały: A. doliny v-kształtne B. doliny u-kształtne C. rynny polodowcowe D. pradoliny
41. Najlepiej zachowane formy rzeźby polodowcowej występują w Polsce: A. południowej B. środkowej C. północnej D. na obszarze całej Polski	51. Cechą charakterystyczną rzeźby Polski są: A. pasowy układ rzeźby, krajobraz polodowcowy na południu i górski na północy oraz nizinny w Polsce środkowej B. pasowy układ rzeźby, krajobraz polodowcowy na północy i górski na południu oraz nizinny w Polsce środkowej C. pasowy układ rzeźby, krajobraz nizinny na północy i górski na południu oraz polodowcowy w Polsce środkowej D. południkowy układ rzeźby, krajobraz polodowcowy na północy i górski na południu oraz nizinny w Polsce środkowej
42. W wyniku działalności akumulacyjnej lądolodu powstały: A. moreny czołowe i morena denna B. pradoliny i rynny polodowcowe C. sandry i moreny czołowe D. sandry i rynny polodowcowe	52. Zimą do najcieplejszych obszarów Polski należą: A. zachód i północ B. wschód i północ C. południe i zachód D. południe i wschód
43. Skutkiem rzeźbotwórczej działalności wiatru na przedpolu lądolodu jest powstanie na równinach sandrowych: A. grzybów skalnych B. wydm śródlądowych C. ławic D. klifów	
44. Ogół procesów zachodzących na powierzchni Ziemi, polegający na obniżaniu i wyrównywaniu wzniesień terenu to: A. erozja B. akumulacja C. denudacja D. wietrzenie	

<p>53. Najdłuższy okres wegetacji występuje:</p> <p>A. na Pojezierzu Mazurskim i Wyżynie Lubelskiej B. na Nizinie Śląskiej i w Kotlinie Sandomierskiej C. na Nizinie Wielkopolskiej i Poj, Wielkopolskim D. na Żuławach Wiślanych i Nizinie Śląskiej</p>	<p>57. Najmniejsze sumy opadów notowane są w Polsce:</p> <p>A. na Pojezierzu Pomorskim B. na Pojezierzu Wielkopolskim C. w górach D. na Nizinie Śląskiej</p>
<p>54. Które z mas powietrza przyniosą nad Polskę zimą mroźną i słoneczną pogodę:</p> <p>A. zwrotnikowe kontynentalne B. arktyczne C. polarne kontynentalne D. polarne morskie</p>	<p>58. Więcej cech kontynentalnych wykazuje klimat Polski:</p> <p>A. zachodniej B. północnej C. wschodniej D. środkowej</p>
<p>55. Które z mas powietrza przyniosą zimą nad obszar Polski ocieplenie, odwilż i opady deszczu:</p> <p>A. zwrotnikowe kontynentalne B. polarne morskie C. polarne kontynentalne D. arktyczne</p>	<p>59. Szybki zanik pokrywy śnieżnej w górach spowodowany jest:</p> <p>A. bryzą B. monsunem C. pastem D. halnym</p>
<p>56. Największy wpływ na klimat i pogodę w Polsce mają masy powietrza:</p> <p>A. polarnego kontynentalnego B. arktycznego C. zwrotnikowego kontynentalnego D. polarnego morskiego</p>	<p>60. Która z cech nie jest cechą halnego:</p> <p>A. duża prędkość B. duża wilgotność C. wzrost temperatury D. wiatr suchy</p>